

STRUKTURFONDERNAS BETYDELSE FÖR REGIONAL UTVECKLING

Regional- och socialfonden
från programperioden 2014 - 2020 i Småland och Öarna.

Region Gotland, Region Jönköping län, Region Kalmar län och Region Kronoberg

Rapport 2022-07-07

SAMMANFATTNING

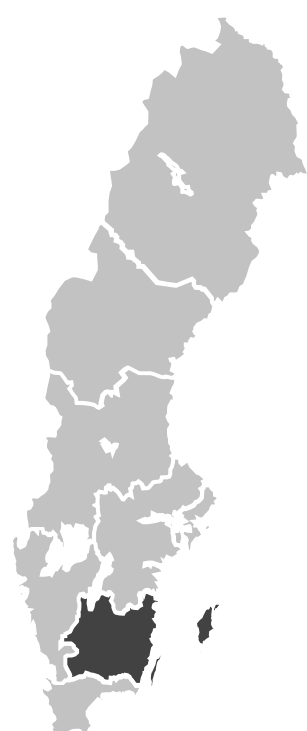
EU:s fonder ska bidra till att minska skillnader mellan regioner, bidra till sammanhållning och till ett öppet och säkert Europa. För att finansiera arbetet för att nå dessa mål finns åtta fonder, där Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF) är två av fonderna som ska bidra till regionernas utveckling.

Totalt har 1 090 miljoner kronor beviljats i stöd från EU till projekt i programområdet Småland och Öarna, som består av Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Gotland för perioden 2014–2020. Detta EU-stöd har växlats upp med regionala 1:1-medel och medel från sökande organisationer med ungefär samma belopp. Detta gör att det totalt har investerats mer än 2 miljarder totalt sett i regional utveckling i Småland och Öarna. En övergripande slutsats i denna rapport är att de ERUF- och ESF-projekt som genomförs under programperioden har bidragit till att flytta fram positionerna för regionerna utifrån de behov som framkommit i regionernas regionala utvecklingsstrategier.

2 miljarder i regionen

1 090 miljoner kronor beviljats i stöd från EU

244 projekt

Har genomförts i ERUF och ESF

ERUF

ESF

3 700 företag har deltagit

32 000 personer har deltagit

500 nya heltidsanställningar

6 500 närmare arbetsmarknaden

244 projekt har genomförts i ERUF och ESF-projekt under programperioden. Inom ERUF-projekten har 3 700 företag deltagit och det har medfört över 500 nya heltidsanställningar i dessa företag. Inom ESF-projekten har över 32 000 personer deltagit i olika kompetensutvecklingsinsatser, där 6 500 personer av dessa har kommit närmare arbetsmarknaden.

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
<i>Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)</i>	5
<i>Europeiska socialfonden (ESF)</i>	5
Vilka är projekten?	6
<i>ERUF</i>	6
Almi och regionerna är de vanligaste projektägarna till ERUF	7
Mest beviljade medel till Region Jönköping	7
<i>ESF</i>	8
Kommunerna är de vanligaste projektägarna till ESF-projekt	8
Jämn fördelning av medel till Jönköping, Kronoberg och Kalmar	9
<i>Koppling till de regionala utvecklingsstrategierna</i>	10
Resultat	11
<i>Förutsättningar för att driva regionalt utvecklingsarbete</i>	11
<i>Styrkor och svagheter</i>	12
<i>Totalt sett ett gott stöd av Tillväxtverket och ESF-rådet</i>	13
<i>Implementering av resultat</i>	14
<i>ERUF-projekt</i>	15
<i>ESF-projekt</i>	18
Lärdomar	21
Sammanfattande slutsatser	22
<i>Tillsammans</i>	22
<i>Aktivt ägandeskap</i>	22
<i>Underlätta administrationen</i>	22

Titel: Strukturfondernas betydelse för regional utveckling - Regional- och socialfonden från programperioden 2014 - 2020 i Småland och Öarna

Tidsperiod: 220401 - 220629

Utförare: Attityd i Karlstad AB

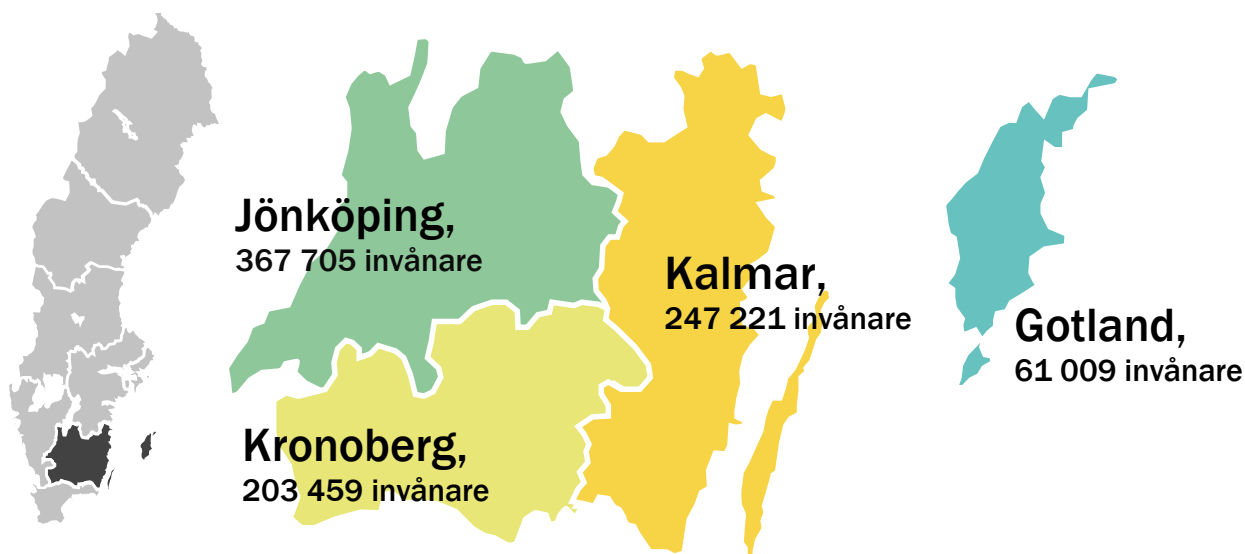
Ansvarig hos Attityd: Carin Gräås, carin@attitydikarlstad.se

Kontaktperson kund: Slawomir Demkowicz Dobrzanski, slawomir.demkowicz-dobrzanski@kronoberg.se

BAKGRUND

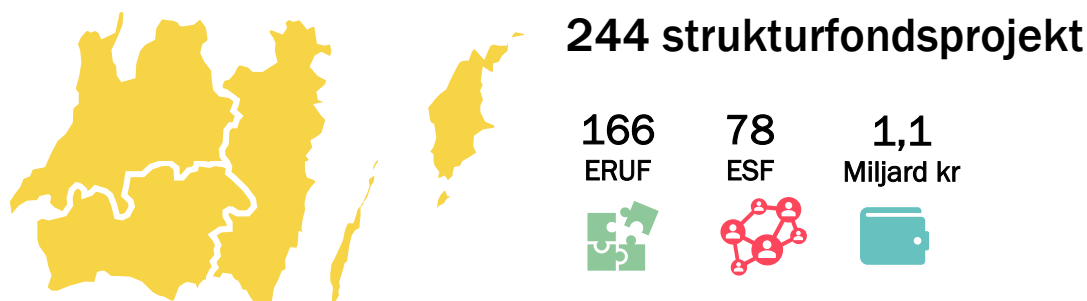
EU:s fonder ska bidra till att minska skillnader mellan regioner, bidra till sammanhållning och till ett öppet och säkert Europa. För att finansiera arbetet för att nå dessa mål finns åtta fonder, där Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF) är två av fonderna som ska bidra till regionernas utveckling.

Sverige är indelat i åtta geografiska programområden där Småland och Öarna är ett programområde. Sveriges regering och EU-kommissionen bestämmer hur mycket pengar som ska gå till varje programområde och vad pengarna ska användas till. Tillväxtverket fördelar sen pengarna för regionalfonden och Svenska ESF-rådet fördelar pengar från socialfonden.

I Småland och Öarna ingår Gotlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län och området har tillsammans 34 kommuner och drygt 879 000 invånare. De utmaningar som identifierades för området inför programperioden 2014–2020 är exempelvis att regionen har en låg utbildningsnivå, en svag befolkningsutveckling, obalans i demografin, få kunskapsintensiva företag, låg nivå på investeringar i Forskning och Utveckling (FoU), en ensidig näringsstruktur, samt svag tillväxt i små och medelstora företag. Det övergripande målet för EU-programmet Småland och Öarna 2014–2020 är hållbar tillväxt, entreprenörskap, ökad sysselsättning, integration, jämställdhet och miljö.

Inom Småland och Öarna har totalt 244 strukturfondsprojekt finansierats under programperioden 2014–2020, med fördelningen 166 projekt inklusive 65 förstudier inom ERUF och 78 projekt inom ESF. Totalt har projekten fått beviljat finansiering på cirka 600 miljoner respektive 492 miljoner kronor under perioden, det vill säga 1,1 miljard kronor.

Region Kronoberg har under programperioden 2014-2020 ansvaret för strukturfondspartnerskapets sekretariat och har gett Attityd i Karlstad AB i uppdrag att ta fram en publikation med exempel på EU-projekt inom regional- och socialfonden från programperioden 2014–2020 i Småland och Öarna.

Publikationen ska genom att belysa olika EU-projekt ge en bild av strukturfondernas betydelse för regional utveckling inom programområdet och visa exempel på uppnådda resultat.

Attityd har under våren 2022 genomfört djupintervjuer med åtta strukturfondsprojekt, med fördelningen ett ERUF-projekt och ett ESF-projekt inom respektive region inom Småland och Öarna. Även fyra intervjuer med regionalt utvecklingsansvariga i respektive region, samt två intervjuer med regionalt förvaltande myndigheter har genomförts. Dessa personer var även delaktiga i processen att välja de intervjuade projekten.

Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF)

Syftet med ERUF är att stärka ekonomisk och social sammanhållning inom EU genom att minska regionala skillnader. Fonden investerar i projekt som stärker tillväxt och sysselsättning och ska bidra till den regionala utvecklingen.

Under perioden 2014–2020 investerar Europeiska regionala utvecklingsfonden mer än 600 miljoner kronor för tillväxt och uppfylla Europeiska unionens strategi för smart och hållbar tillväxt för alla: Europa 2020 i Småland och Öarna. Projekt ska ligga i linje med regionala utvecklingsstrategier i Gotlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län. ERUF har under programperioden delats in i fyra insatsområden:

1. Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation.

Projekten ska bidra till förbättrade förutsättningar för företagens innovationsutveckling genom kompetensutveckling samt uppbyggnad och utveckling av hållbara innovationsmiljöer.

2. Att öka tillgången till, användningen av kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik (IKT).

Projekten ska bidra till förbättrad tillgänglighet till privat och offentlig service genom t.ex. utveckling av e-tjänster, samverkansprojekt mellan offentliga aktörer och insatser för att minska det digitala utanförskapet.

3. Att öka konkurrenskraften för små och medelstora företag (SMF).

Projekten ska bidra till ökad tillväxt i befintliga SMF genom affärsutveckling av små och medelstora företag, utveckling av det företagsfrämjande systemet och internationalisering.

4. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer.

Projekten ska bidra till minskat utsläpp från transporter genom att stimulera energi-effektiva transporter och ökad användning av förnybar energi inom transportsektorn.

I intervju med Tillväxtverket framkommer att förväntningarna inför programperioden var att få till stånd bra projekt som passar såväl i det regionala strukturfondsprogrammet för Småland och Öarna, som i respektive regions regionala utvecklingsstrategi. Medlen ska användas som startgas för satsningar där den stora nyttan är att ge möjlighet att realisera idéer som annars riskerar att bli kvar i byrålådan. Ett bra projekt kan få förlängning till att drivas i ett 2.0-projekt, men förväntas sedan stå på egna ben med annan finansiering än ERUF-medel.

Europeiska socialfonden (ESF)

Socialfondsprogrammet för 2014–2020 ska förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken. Insatserna inom programmet syftar till att stimulera kompetensutveckling som stärker individens ställning på arbetsmarknaden, förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv, öka övergångarna till arbete bland personer som står långt från arbetsmarknaden, samt underlätta unga kvinnors och mäns etablering i arbetslivet och deltagande i utbildning. I Småland och Öarna investerar Europeiska socialfonden cirka 492 miljoner kronor inom två programområden.

1. Kompetensförsörjning

Området omfattar anställda och icke-sysselsatta deltagare och satsar på omställning och kompetensutveckling med koppling till verksamheten och individens ställning på arbetsmarknaden. Fokus ligger på små och medelstora företag. Kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad ska förstärkas.

2. Öka övergångarna till arbete

Satsningarna gäller bland annat metodutveckling och/eller tillämpning av metoder som bidrar till att individer som står långt ifrån arbetsmarknaden kommer närmare arbetsmarknaden. Satsningarna ska förstärka den nationella arbetsmarknadspolitiken. Målgrupperna är unga (15–24 år), långtidsarbetslösa (mer än 12 månader), långtidssjukskrivna och nyanlända, främst kvinnor.

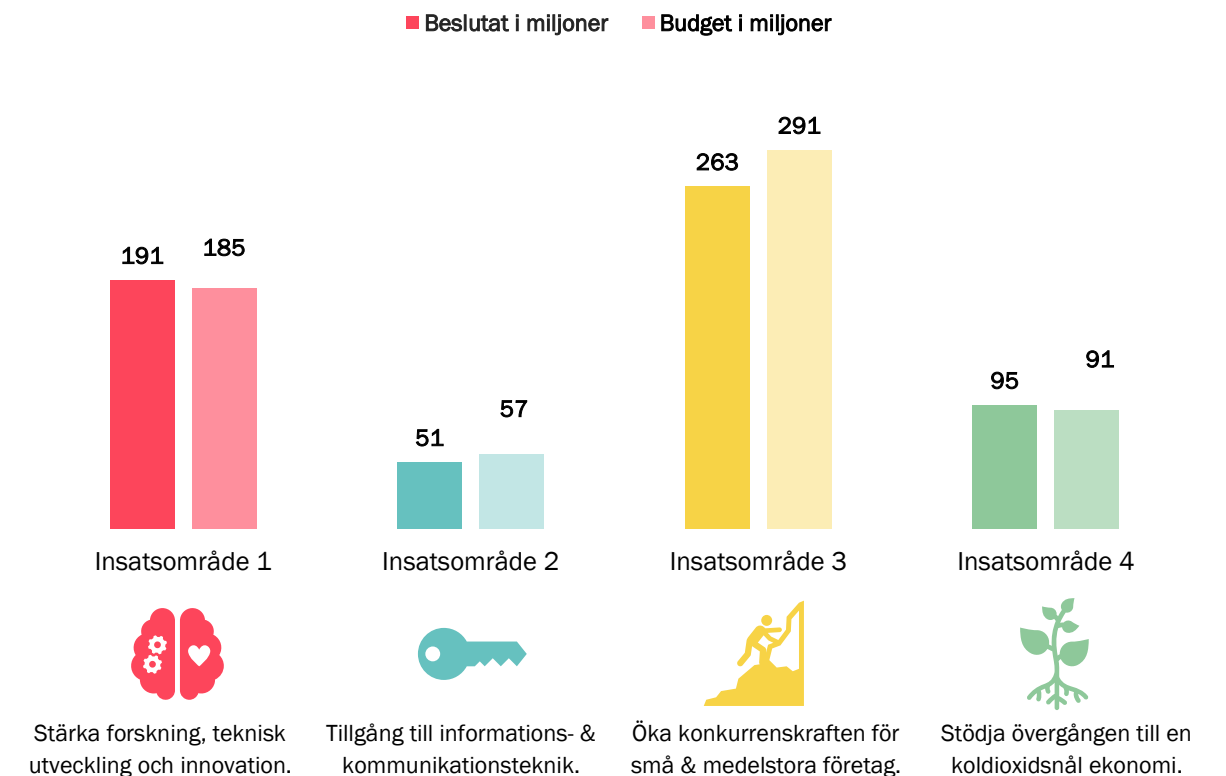
I intervju med ESF-rådet lyfts att den stora förväntan inför programperioden gäller kompetensförsörjning. Det finns en gemensam utmaning att få kvalificerad arbetskraft i området som har låg inflyttning, så utmaningen är att sörja för att vidareutbilda de personer som redan finns i området och därmed bidra till regionen.

VILKA ÄR PROJEKTEN?

Totalt har 244 strukturfondsprojekt finansierats under programperioden 2014–2020 i Småland och Öarna, varav 166 inom ERUF och 78 inom ESF.

ERUF

Inom ERUF har totalt 166 projekt genomförts, där störst finansiering gått till projekt inom insatsområde 3: *Att öka konkurrenskraften för små och medelstora företag*. Näst störst budget och beslutade medel återfinns inom insatsområde 1: *Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation*. Insatsområde 4: *Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi* och Insatsområde 2: *Att öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations och kommunikationsteknologi (ITK)* har lägre budet och beslutade medel.

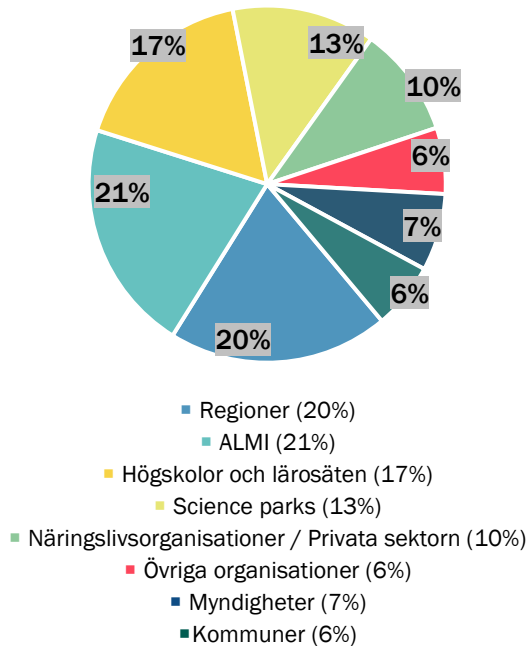

Almi och regionerna är de vanligaste projektägarna till ERUF

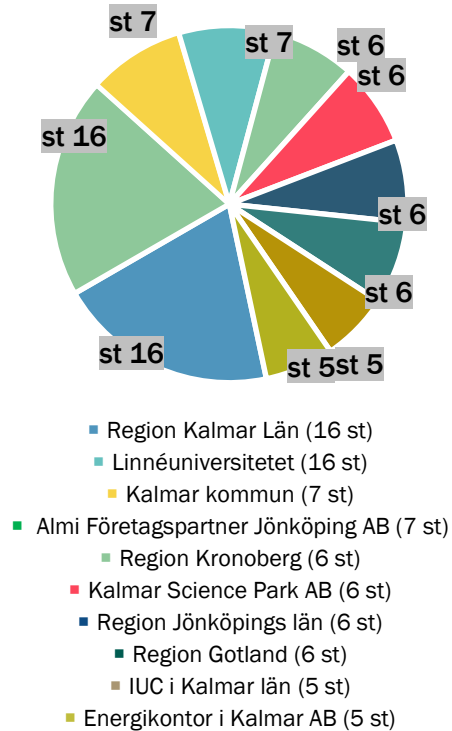
Almi och regionerna är de projektägare som beviljats mest medel inom ERUF i Småland och Öarna när det gäller projekt inklusive förstudier. Även högskolor och lärosäten, samt science parks är projektägare som beviljats hög andel medel när vi jämför beviljade medel per typ av organisation.

Ser vi till projektägare utifrån flest projekt är det Region Kalmar län och Linnéuniversitetet som driver flest projekt och de har varit projektägare till 16 projekt vardera under programperioden.

Fördelning av stöd

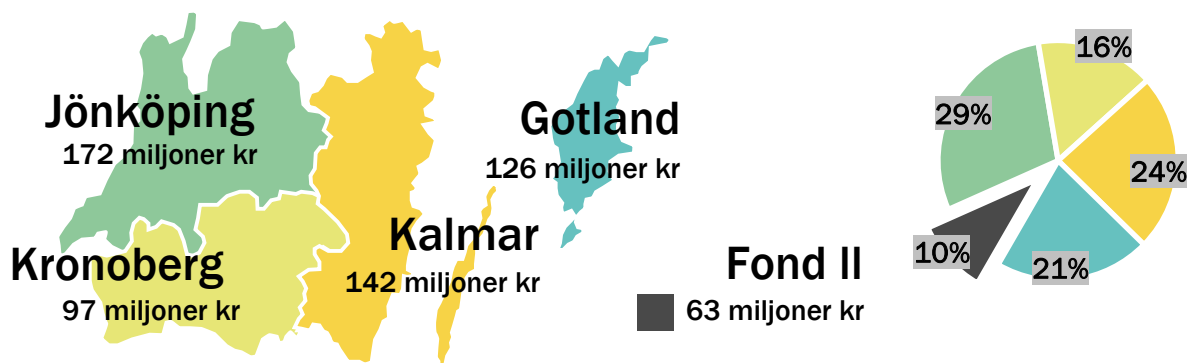

Projektägare som driver flest projekt

Mest beviljade medel till Region Jönköping

Jönköping är den region som haft mest beviljade medel till projekt under programperioden, med drygt 172 miljoner kronor. Kalmar har haft näst mest beviljade medel med drygt 142 miljoner kr, följt av Gotland och Kronoberg. Sett till fördelning av beviljat medel per län och per capita har Gotland högst beviljade medel med drygt 2 000 kr per capita, jämfört med övriga län som har strax under respektive över 500 kr per capita. Statistiken baseras på den region projektägarens adress hör till. För Linnéuniversitetet som återfinns i både Kalmar län och Kronoberg, är statistiken utifrån den region som avdelningen inom universitetet som är projektägare hör till.

ESF

Inom ESF har 78 projekt genomförts under programperioden och där programområde 2: Öka övergångarna till arbete är det område som fått högst finansiering med 66 procent av de beviljade medlen.

Programområde 1

Kompetensförsörjning:
165 miljoner kr

Mål 1:1

Kompetensutveckling för anställda
157 miljoner kr

Mål 1:2

Ökad samverkan mellan utbildning, arbetsliv och arbetsplatsförlagt lärande:
8 miljoner kr

Programområde 2

Öka övergångarna till arbete:
327 miljoner kr

Mål 2:1

Kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden ska komma i arbete, utbildning eller närmare arbetsmarknaden:
144 miljoner kr

Mål 2:2

Underlätta etablering i arbetslivet och öka deltagandet i utbildning för unga (15–24 år):
34 miljoner kr

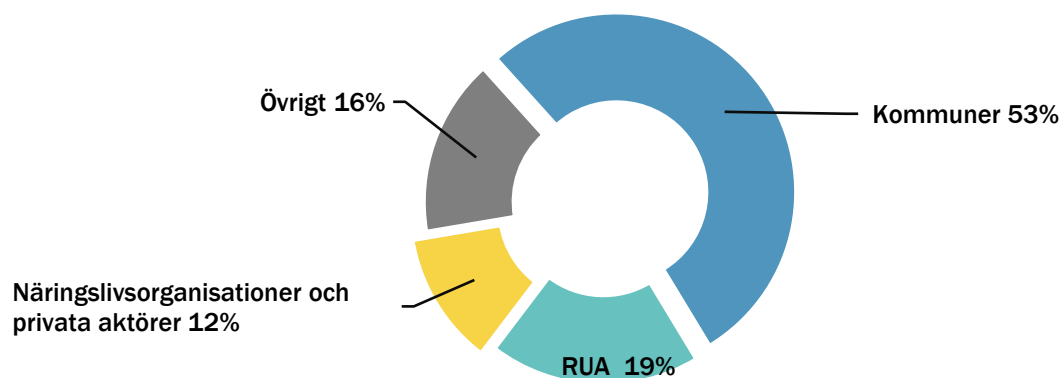

Mål 2:3

Kvinnor och män som står särskilt långt från arbetsmarknaden ska komma i arbete, utbildning eller närmare arbetsmarknaden:
149 miljoner kr

Kommunerna är de vanligaste projektägarna till ESF-projekt

Bland ESF-projekt är det kommunerna som är projektägare till högst andel beviljade belopp med 53 procent av det beviljade beloppen. De regionalt utvecklingsansvariga (RUA) är också projektägare till en hög andel av de beviljade beloppen och de har varit projektägare till 19 procent av projekten totalt sett under programperioden.

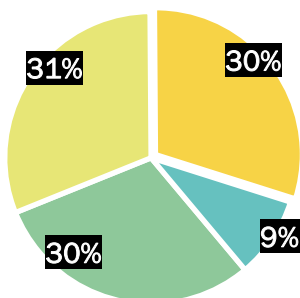
Det har varit 47 olika projektägare till de 78 projekten inom ESF. Region Kalmar län är den aktör som bedrivit flest projekt, då de varit projektägare till sex projekt under programperioden. Även Växjö kommun och Region Kronoberg har drivit många projekt då de varit projektägare till respektive fem projekt. Det är många aktörer, 31 stycken, som drivit ett (1) projekt under programperioden.

Region	Sökande	Projekt per projektägare
 Kronoberg 22 projekt	Växjö Kommun	5
	Region Kronoberg.....	5
	Centrum för informationslogistik/Campus Ljungby.....	2
	Ljungby Kommun	2
	Älmhults Kommun	2
	Övriga projektägare som drivit 1 projekt.....	6
 Jönköping 25 projekt	Region Jönköpings län.....	3
	Coompanion Jönköpings län ekonomisk förening.....	2
	Eksjö Kommun	2
	Gislaveds Kommun	2
	Träcentrum Nässjö Kompetensutveckling AB	2
	Övriga projektägare som drivit 1 projekt.....	14
 Kalmar 20 projekt	Region Kalmar Län.....	6
	Kalmar kommun.....	3
	Oskarshamn Kommun	2
	Övriga projektägare som drivit 1 projekt.....	9
 Gotland 11 projekt	Gotlands kommun.....	4
	Folkuniversitetet Visby	3
	Region Gotland.....	2
	Övriga projektägare som drivit 1 projekt.....	2

Jämn fördelning av medel till Jönköping, Kronoberg och Kalmar

Det är en jämn fördelning mellan Jönköping, Kronoberg och Kalmar när det gäller beviljade medel och antal projekt i respektive region. Region Kronoberg är den region som haft något mer beviljade medel än Region Jönköpings län och Region Kalmar län både totalt och per capita, men Region Jönköpings län har haft flest antal projekt inom ESF.

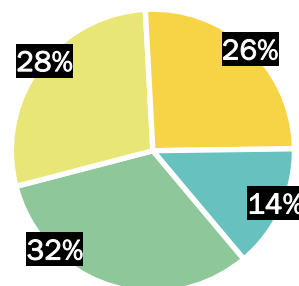
Beviljat belopp/utfall om tillgängligt

- Kronoberg 153 miljoner kr (31%)
- Jönköping 146 miljoner kr (30%)
- Kalmar 147 miljoner kr (30%)
- Gotland 46 miljoner kr (9%)

Totalt: 492 miljoner kr

Antal projekt

- Jönköping 25 st (32%)
- Kronoberg 22 st (28%)
- Kalmar 20 st (26%)
- Gotland 11 st (14%)

Totalt: 78

Koppling till de regionala utvecklingsstrategierna

Varje region har sin regionala utvecklingsstrategi. Vi kommer här presentera respektive regions RUS utifrån deras målområden och antalet projekt fördelade på ERUF respektive ESF inom varje målområde. Generellt sett hör varje projekt till flera målområden i de regionala utvecklingsstrategierna, vilket gör att följande tabeller främst ska ses som en överblick på ett övergripande plan. Gotland har med sitt ö-läge andra förutsättningar än övriga regioner, då det finns begränsat antal företag och möjliga deltagare, vilket påverkar hur projekt kan skalas upp och hur arbetspendling är möjlig.

Jönköpings län <i>Jönköpings utvecklingsstrategi.</i>	<i>Antal projekt</i>
En hållbar region	15
En attraktiv region	1
En tillgänglig region	8
En smart region	36
En kompetent region	28
En global region	3

Gröna Kronoberg 2025 <i>Region Kronobergs utvecklingsstrategi.</i>	<i>Antal projekt</i>
Utveckla attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet	3
En plats att vilja leva och bo på	0
Utveckla en innovativ region och ett brett näringsliv	37
Utveckla kompetens-försörjningen och en god och jämlik hälsa.	24

Klimat att växa i <i>Region Kalmar läns utvecklingsstrategi.</i>	<i>Antal projekt</i>
Delaktighet, hälsa och välbefinnande.	1
God miljö för barn och unga.	0
Hållbar samhällsplanering.	27
Stärkt konkurrenskraft	62
Horisontella kriterier: Kompetensförsörjning	20

Vårt Gotland 2040 <i>Region Gotlands utvecklingsstrategi:</i>	<i>Antal projekt</i>
Främja hälsa, delaktighet och trygghet	1
Utveckla kulturen och ta tillvara kulturmiljöerna	5
Säkra kompetensen	12
Stärk tillgängligheten	8
Gå före i klimat- och energiomställningen	5
Säkra miljö och vatten	1
Stimulera innovation och förnyelse	11
Stärk och utveckla näringslivet	15
Utveckla attraktionskraften	1
Skapa förutsättningar för byggande och bostadsförsörjning	1

RESULTAT

Inom ERUF-projekten har 3 700 företag deltagit och det har medfört över 500 nya heltidsanställningar i dessa företag. Inom ESF-projekten har över 32 000 personer deltagit i olika kompetensutvecklingsinsatser, där 6 500 personer av dessa har kommit närmare arbetsmarknaden.

244 projekt

Har genomförts i ERUF och ESF

ERUF

ESF

3700 företag har deltagit

32 000 personer har deltagit

500 nya heltidsanställningar

6 500 närmare arbetsmarknaden

Förutsättningar för att driva regionalt utvecklingsarbete

ERUF och ESF viktiga finansiärer

I våra intervjuer framkommer att ERUF och ESF är viktiga finansiärer till den regionala utvecklingen i programområdet och det upplevs att det finns få andra utvecklingsmedel som är aktuella för området. Regionerna beskriver sig själva som att de är små regioner med få aktörer som är projektägare, undantaget Gotland som upplever att de har en bred palett av aktörer. Gotland hade under en period medel som finansierade projekt till 100 procent, vilket fick många aktörer att vara projektägare. Regionerna tar upp att de är få personer som arbetar med EU-programmen och regional utveckling, vilket påverkar möjligheten att arbeta proaktivt med möjliga och befintliga projektägare.

Tillväxtverkets samverkande och nätverkande roll

Tillväxtverket är en nationell myndighet som har en regional närvaro i Jönköping för att kunna stötta och hålla samman den regionala utvecklingen och tillsammans med regionerna lägga det regionala pusslet för Småland och Öarna. De har även en övergripande roll när det gäller vad som händer i andra områden i Sverige. Nätverket av kollegor från Luleå i norr till Malmö i söder gör att de kan tipsa aktörerna i programområdena om information och kontakter.

Flera regionalt utvecklingsansvariga tar upp att det kan vara svårt för mindre kommuner att vara projektägare, då det kräver mycket förarbete och mycket arbete för att upprätthålla och driva regionala utvecklingsprojekt. Till exempel nämns att många kommuner känner att de inte kan äga och driva projekt längre. Där gäller det för Tillväxtverket att vara mer hjälpsamma och stöttande till nya projektägare än till projektägare som har lång erfarenhet av att driva projekt.

ESF-rådets relation till Arbetsförmedlingen

ESF-rådet är också en nationell myndighet med regionkontor i Jönköping som finansierar projekt som ska förflytta och förändra Småland och Öarna. Viktigt för ESF-rådet är projektens relation till Arbetsförmedlingen, då det i många fall är Arbetsförmedlingen som kan anvisa personer till projekten.

Styrkor och svagheter

I intervjuerna med de regionalt utvecklingsansvariga och de förvaltande myndigheterna framkommer att följande har fungerat bra respektive mindre bra under programperioden i kontakten med de olika aktörerna:

Följande har fungerat bra:

Resultatfokus

Resultatfokuset i projekten, där projekten gör det de ska och är duktiga på det.

Integrering

Integrering av hållbarhetsaspekterna respektive de horisontella principerna, där det har skett en positiv förflyttning under programperioden.

Fokus kring bidrag

Fokus på vad som är projektets bidrag

Flexibilitet

Tillväxtverket har varit flexibla i att ställa om projekt pga. Corona-pandemin.

Nätverkande

Vissa regioner har projektfrukostar och erfarenhetsutbyte, vilket är något som uppskattas.

Följande har fungerat mindre bra:

Långa handläggningstider

Långa handläggningstider, vilket kan vara förödande för projekt att vänta på utbetalning.

Olika mallar

Regionernas egna mallar kunde vara mer lik Tillväxtverkets mall för att underlätta för projektägarna.

Egna mål

Att projekten ser andra, egna mätbara mål än indikatorerna för att motivera och visualisera projektets effekter.

Nätverkande

Fler efterfrågar utrymme för samverkan och nätverk för att dela erfarenheter och öka egen kunskap.

I intervjuerna med projekten tar de upp följande som har fungerat bra respektive mindre bra i under programperioden.

Följande har fungerat bra:

Digitalisering

Digitalisering av flera av rapporteringsprocesserna till Tillväxtverket respektive ESF-rådet.

Ställa om

Samtliga projekt som drivits under perioden för corona-pandemin (mars 2020 till och med mars 2022) har påverkats av restriktioner, men flera upplever att de ändå har kunnat ställa om och genomföra aktiviteter som var anpassade till läget. De upplever vidare att finansierarna varit hjälpsamma och positivt inställda till de förändringar av aktiviteter och mål som detta innebar.

Målgruppskännedom

I stort känner projekten sina målgrupper väl och vet hur de ska nå dem.

Följande har fungerat mindre bra:

Tid för utveckling

De flesta organisationer är så slimmade att de inte maktar med att driva utvecklingsprojekt. Att tänka tar tid och resurser från ordinarie verksamheter och det behöver finnas en struktur, kultur och systematik kring att utvecklingsarbetet i organisationer för att bli mer effektiv. Hur kan man redan i projektansökan skriva hur projektet avser bygga in kompetensöverföring till ordinarie verksamhet?

Uppföljning av projekt

Hur projekten och finansierarna tillsammans kan se på hur uppföljningarna under projektiden kan utvecklas. Till exempel att fokusera på stående checkpoints, utifrån vad händer nu, vad går bra, vad går dåligt i projektets What, Winn, Worry. Det finns en osäkerhet vad finansierarna egentligen vill veta och hur engagerade är de i själva framdriften av projektet.

Corona-pandemin

Samtliga projekt som drivits under perioden för corona-pandemin har påverkats av restriktioner i att fysiskt samla personer för utbildning, innovation och utveckling.

Gränser

Svårt att driva projekt över regiongränserna, då det medför ytterligare administration utifrån olika krav hos olika regioner på lägesrapportering.

Indikatorer

Svårt att leva upp till krav för att nå indikatorer. Till exempel står det i Tillväxtverkets krav för att klassas som samarbete med forskning att företagen ska ha haft samarbete under hela projektperioden. Detta är svårt eftersom det ofta i projektets aktiviteter ingår att identifiera vilka företag som kan samarbeta med forskning och därmed är det svårt att ha haft ett sånt samarbete under hela projektet.

Totalt sett ett gott stöd av Tillväxtverket och ESF-rådet

Totalt sett är de regionalt utvecklingsansvariga och projekten nöjda med det stöd som de fått av Tillväxtverket respektive ESF-rådet.

Bra dialog med Tillväxtverket

Flera av de regionalt utvecklingsansvariga upplever att de har en bra dialog med Tillväxtverket, att de samarbetar och stämmer av med varandra inför beslut. De har också gjort gemensamma projektbesök vilket är något som uppskattas av projekt och projektägare. Tillväxtverket upplevs vara väldigt tillgängliga för frågor, där en av de intervjuade beskriver det som att det "fungerat fenomenalt bra". Relationen uppfattas vara öppen och där de tillsammans med projekten provar och testar sig fram för att nå bästa resultat för den regionala utvecklingen. Någon tar upp att de på Tillväxtverket som granskar sitter på ett ställe och de som handlägger sitter på annat håll. Det gör att koppling till regionen och lokalkunskapen försvinner, något som de uppskattade tidigare.

Även Tillväxtverket upplever att de har ett tätt regionalt samarbete med de regionalt utvecklingsansvariga och att de tillsammans med regionerna ger mycket stöd till presumtiva projektägare. Tillväxtverket vill arbeta förberedande får att få in rätt satsningar som är förankrade hos såväl dem som hos andra medfinansierare.

"Vi ska skapa trygghet och vara ett bollplank och att de kan dela problem med oss. Vi vet att alla projekt har problem. Vi har en stöttande och granskande roll, där den stöttande rollen är större än den granskande." (Tillväxtverket)

Projekten är nöjda med kontakten med Tillväxtverket. Ett projekt utvecklar det med att de fått snabba svar på sina frågor, de upplever att Tillväxtverket har varit stöttande och positiva och gett projektet känslan av att de tror på projektet och att projektet gör ett bra jobb. Flera upplever det som positivt att ha gemensamma möten där de som projektägare kan träffa såväl regionen som Tillväxtverket vid samma tillfälle för att kunna presentera sin idé.

ESF-rådet stöttande i tidiga skeden och med utbildningsinsatser

Det är färre bland de regionalt utvecklingsansvariga som i sin roll som medfinansierare under projekttiden har haft kontakt med ESF-rådet, då det är sällan regionerna medfinansierar den typen av projekt. Det gör att relationen inte blir lika nära, utan mer att de till exempel har informationsmöten tillsammans. Det är just i informations- och intressefasen som ESF-rådet är mycket aktiva. De har möten med alla som kontaktar dem med förfrågningar och innan pandemin genomfördes informationsträffar för att ge återkoppling på vad som passar i programmet eller inte.

Förutom stöd i sökandefasen arbetar de även med stöd till pågående projekt med till exempel styrgruppsutbildningar, projektägareutbildningar, projektledarutbildningar, samt utbildningar som rör

horisontella principer, projektekonomi, förändringsteori. Detta för att ge stöd till nya projekt vad som är bra att tänka på utifrån ESF-rådets perspektiv. Liksom Tillväxtverket har ESF-rådet en dubbel roll under projektperioden, dels att vara ett stöd och förklara vad som gäller utifrån villkor i beslutet, dels att utöva tillsyn för att se att villkoren i besluten följs.

I stort är projekten nöjda med det stöd som de fått av ESF-rådet. De som är erfarna projektägare tar kontakt om det är något som är oklart och ställer frågan, istället för att testa och att det kanske blir fel. Ett projekt fick uppleva att de fick ett stort stöd i ansökningsprocessen, men när det sedan under projektperioden uppkom problem hade de velat haft ett mer handgripligt stöd. En mer oerfaren projektledare upplevde att hen kände att hen fick ett bra förtroende för ESF-rådet och att rådet hade förtroende för projektledaren. Projektledaren behövde mycket stöd, men fick det stöd som behövdes.

Önskat stöd kring erfarenhet och samarbete

Såväl de regionalt utvecklingsansvariga som projekten har ett antal punkter som de önskar mer stöd och samarbete kring:

Regionalt stöd

Ökade krav från EU-kommissionen på resultat och effekt och högre krav på horisontella principer och hållbarhetsaspekter, där regionerna behöver mer stöd för att kunna ge projekten stöd.

Bygga bryggor

Småland och Öarna är ett litet område som behöver gå över gränsen för erfarenhetsutbyte. Tillväxtverket har haft några sådana erfarenhetsutbyten, men behöver liknande för ESF-rådet.

Synergi

Stöd i hur regionerna kan använda hela paletten av EU-medel för att få synergier i sin geografi.

Gränsöverskridande samverkan

Arbeta mer tillsammans mellan de regionalt utvecklingsansvariga och de regionalt förvaltande myndigheterna, till exempel kring förändringslogik och hållbarhetsaspekter. Att samarbetet inte är "vi och dem", utan att regionerna är trygga i vad Tillväxtverket har för grundläggande principer så att regionerna kan underlätta för projektsökande i tidigt skede.

Implementering av resultat

Bland de åtta projekt som vi har intervjuat är det tre som fortfarande pågår och fem är avslutade. De flesta avslutade projekt lever vidare i någon form, men ett av de avslutade projekten lever inte vidare. Det projektet upplever att det från finansörerna saknas krav på implementering. Personen resonerar att finansörerna tror på projektet i och med att de har valt att bidra med finansiering, men att det inte finns något krav på vad motprestationen är efter ett projekt avslutas.

Två av de intervjuade ERUF-projekten var 2.0-projekt, det vill säga att de var fortsättningsprojekt på lyckade tidigare genomförda projekt. Tillväxtverket har en syn på projekt att EU-medel är startgas för projektidéer och de ger fortsatta medel när ett första projekt är lyckat. Men sedan är det viktigt att projekten står på egna ben och hittar finansiering i ordinarie verksamhet eller annan finansiering. Vilket stöd ger regioner och förvaltande myndigheter till projekt för att stödja implementering eller annan extern finansiering för en fortsättning? Implementering är en viktig aspekt i projekten, där samtliga projekt ska kunna beskriva hur resultatet ska kunna implementeras i ordinarie verksamhet efter projektperioden. Men förutsättningar kan ändras under projektperioden, till exempel med en ny projektägare, vilket gör att vissa projekt kan behöva stöd för finansiering till implementering även i slutfasen av projektperioden.

ERUF-projekt

För att ge en bild av projekt som har drivits under programperioden presenterar vi här resultatet från fyra intervjuer med ERUF-projekt utifrån deras mål och målgrupp, vilka insatser de har gjort och vad det har lett till för resultat och effekter. Vi avslutar varje projektbeskrivning med vilka framgångsfaktorer och utmaningar som projektet upplever att de haft under projektiden.

Projekt: *Sustainable speis*

- **Projektägare:** Tillväxt Gotland, 2019-08–2022-11
- **Geografi:** Gotland
- **Prioriteringsområde:** IO3
- **Budget och hur mycket från Tillväxtverket:** 9,4 milj kr varav 4,7 milj kr i EU-medel

Mål: Att stärka Gotland som hållbar måltidsdestination genom att arbeta med affärs- och marknadsutveckling.

Målgrupp: Krögare, kockar, bagare och bryggare, för att tillsammans skapa business året runt på Gotland.

Insats: I två omgångar med 20 företag i första och 10 i andra, så har de i 10 digitala och fysiska träffar arbetat med affärsutveckling utifrån målet att Gotland ska vara främst inom måltidsturism. Stort fokus på miljömässig hållbarhet med utgångspunkt i de tuffa miljömässiga utmaningar som mat- och livsmedelssystemet står inför och hur dessa företag konkret kan bidra till förbättring. Kockarna har stimulerats till produktutveckling och innovation genom aktiviteten Sustainable Dinners, där kockar under TV-programliknande former fick sex timmar för att testa och skapa nya innovativa, klimatsmarta måltider tillsammans med en kockkollega de inte arbetat med tidigare.

Resultat och effekt: Ett resultat var ett gemensamt manifest där de deltagande företagen lyfter fram en strävan att de drar åt ett mer hållbart Gotland tillsammans, till exempel genom att de väljer grön fossilfri el till sina företag, de väljer råvaror efter säsong och arbetar med lokala producenter för att ta en gemensam riktning. Manifestet var något som företagen kan lyfta fram till sina gäster, men också ett arbete som var starten på en kommunikationskanal och ett community där de kan tipsa varandra om hur de kan fortsätta leva upp till manifestet, som till exempel var man kan köpa hållbart salt. Gruppen har gjort en resa och förflyttning tillsammans, där de i en trygg miljö kan vara modiga och dela sina skratt och sin gråt, särskilt under coronapandemin. Totalt ingick 30 företag i projektet.

Framgångsfaktor: Projektet har arbetat mycket med illustrationer för att målgruppen ska förstå och vilja vara med i projektet och skapa saker tillsammans. Inledningsvis skapades en nulägesbild för att bygga kunskap hur världen och dess utmaningar ser ut kopplat till livsmedel. Detta för att skapa en ansvarskänsla och sedan skapa en förflyttning. Projektet vill förmedla att vi ska våga leda och tro på att det här är viktigt och att alla ska med på att förflytta Gotland till att bli mer hållbart. Då gäller det främst hållbarhet utifrån det miljömässiga perspektivet, men även utifrån det ekonomiska och sociala.

Utmaning: Det har varit svårt för projektet rekrytera företag och man jobbade mycket med uppsökande rekrytering där projektledaren med öppna frågor kring deras mående och utmaningar skapade relationer, innan projektets portfölj presenterades.

Projekt: *Innovation Runway 2020*

- **Projektägare:** Science Park Jönköping i samverkan med Jönköping University och ALMI, 2018-04 – 2021-08
- **Geografi:** Jönköping
- **Prioriteringsområde:** IO1
- **Budget och hur mycket från Tillväxtverket:** 21,7 milj kr varav 10,9 milj kr i EU-medel

Mål: Att öka innovationsnivån i Jönköpings län, genom att öka medvetenheten kring att tänka mer innovativt och därmed öka konkurrenskraften, för en bättre överlevnad på längre sikt.

Målgrupp: Små och medelstora företag i Jönköpings län oavsett bransch.

Insats: Projektet har haft en process där projektet inspirerade 573 och inventerade 279 företag för att nå företag för vidare innovationsinsatser. Exempel på aktiviteter som har genomförts är workshops i innovationsledning samt innovationsrace, där resurser i projektet tillsammans med studenter tagit sig an företags utmaningar och hittat lösningar. Vid ett sådant innovationsrace deltog exempelvis företaget Separett med utmaningen att kunna möta framtidens behov av toaletter utan vatten och el. Resultatet av aktiviteten blev en ny produkt som bidragit till en ökad omsättning för företaget och att de också har lanserat den nya produkten på den amerikanska marknaden.

Resultat och effekt: Företagen har skapat bättre rutiner för egna innovationsprocesser och de har ökat sin förståelse för vikten av samverkan med andra. Projektet har även bidragit till att få stuprören i innovationssystemet att fungera bättre tillsammans utifrån ett företagsperspektiv. Totalt ingick 108 företag i fördjupande insatser.

Framgångsfaktor: Att det har funnits en tydlig modell som projektet i stort har hållit sig till, men även att arbetssätten har omprövats när något inte riktigt har gått som planerat. Projektet har också varit bra på att nå ut till företagen, som varit drivna och velat samverka och vara transparenta i arbetssättet.

Utmaning: Att nå ut till företagen har samtidigt varit en utmaning. Pandemin var en bidragande orsak till det, vilket gjorde att det krävdes kreativa lösningar för att engagera, vilket varit något svårt att hantera då exempelvis de grupper av studenter som deltagit har arbetat på distans.

Projekt *Livsmedelsutveckling Sydost 2.0*

- **Projektägare:** Region Kalmar vid projektets start, sedan IUC Kalmar, 2019-11–2023-04 (förlängt)
- **Geografi:** Kalmar, Gotland, Jönköping, Kronoberg
- **Prioriteringsområde:** IO1
- **Budget och hur mycket från Tillväxtverket:** 12,6 milj kr varav 6,3 milj kr i EU-medel.

Mål: Att få en permanent plattform för utveckling av livsmedelsbranschen i programområdet för att utvecklas och bli mer konkurrenskraftiga.

Målgrupp: Livsmedelsföretag som på olika sätt förädlar livsmedel.

Insats: Insatser har gjorts i form av aktiviteter såsom utbildningar inom livsmedelshygien, en seminarierie Matplus, samt seminarierier där forskning och företag möts för utbyte av forskning och praktik. Projektet har även arbetat med trendföreläsningar.

Resultat och effekt: Plattformen finns på plats och det finns upparbetade kontakter med företagsfrämjande systemet och forskning i och med kontakten med Linnéuniversitetet. Än finns ingen lösning för att få plattformen att leva vidare i något mer permanent efter projektet slut. Ett exempel på vad trendföreläsningar kan bidra till är ett företag som fick en ny produktidé som nu håller på att utvecklas. Totalt ingick 203 företag som har fått annat stöd än ekonomiskt stöd och 37 företag som samarbetar med forskningsinstitutioner.

Framgångsfaktor: Projektet har bytt projektägare från Region Kalmar till IUC Kalmar och därmed kommit närmare utvecklingsfrågor och närmare företagen. Hos IUC Kalmar får företagen lättare att arbeta med digitalisering, kompetenslyft, robotisering och cirkulär omställning.

Utmaning: Det har varit många ändringar i och med byte av projektägare, projektledare, följeforskare, projektmedarbetare, samt ansvarig handläggare och ekonom på Tillväxtverket. Det har kostat i tid att avsluta och starta upp personer och relationer i projektet.

Projekt *SMART-IAT (Smart och Innovativ Automatisering i Tillverkningsindustrin)*

- **Projektägare:** Linnéuniversitetet, 2019-01–2021-12
- **Geografi:** Kronoberg
- **Prioriteringsområde:** IO1
- **Budget och hur mycket från Tillväxtverket:** 13,2 milj kr varav 6,6 milj kr i EU-medel.

Mål: Att skapa en demonstrationsmiljö för mötesplats och kunskapsöverföring mellan akademi, forskningsinstitut och SMF inom tillverkningsindustrin.

Målgrupp: Små och medelstora företag inom tillverkningsindustrin där automatisering och robotisering förväntas ha stor påverkan på deras konkurrenskraft.

Insats: Projektet har byggt upp och testat den fysiska laborationsmiljön med robotutrustning och denna har använts vid tre demonstratorprojekt. Där har även workshops genomförts, till exempel kring hur maskiner mår för att kunna förutsäga maskinens behov av underhåll och därmed förlänga dess livslängd. Förutom en fördel ur ett ekonomiskt perspektiv, bidrar en längre livslängd också positivt ur ett miljömässigt perspektiv. En av de workshops som genomfördes handlade om automatisering av montering av fönster inom husbyggnad.

Resultat och effekt: Ett konkret resultat är den laborationsmiljö som projektet har byggt upp och kompetens kopplat till laboratoriet för att kunna föra ut tekniken. Till exempel fick ett företag stöd i att automatisera montering av fönster inom husbyggnad. En effekt av projektet är att institutionen för maskinteknik på Linnéuniversitetet har blivit en bättre part i kontakt med företag och har ökat sitt samarbete med andra ämnen inom universitetet, såsom datavetenskap och matematik. Detta blir också en tillgång för företagen. Inom ramen för projektet har ett antal examensarbeten genomförts och projektresultat har används i laborationer som genomförs i kurser, vilket bidragit till att höja kompetensen till de studenter som snart ska ut i arbetslivet. Ytterligare en effekt har varit att Teknikens hus har arrangerat öppna dagar för grundskolor och gymnasieelever för att förnya bilden för både flickor och pojkar hur arbetsmiljön ser ut när man arbetar inom industrin. Totalt ingick 15 företag i projektet.

Framgångsfaktor: Att se möjligheter att med olika finansiering bygga ett ekosystem av kunskaper, där kunskap och nätverk med företag som genererats i SMART-IAT var en viktig komponent för att kunna söka finansiering från Stiftelsen för kunskap- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen). Genom att se att behov för utveckling finns hos företagen och så finns finansiering att söka.

Utmaning: Att engagera och få med företagen. När det är högkonjunktur har de för mycket att göra och om det är lågkonjunktur har de inte råd. Därför är det viktigt med en palett av verktyg, både i form av teknikinhåll som är hands-on och kunskap i form av korta kurser.

ESF-projekt

På samma sätt som för ERUF-projekten, presenterar vi här resultatet från fyra intervjuer med ESF-projekt utifrån deras mål och målgrupp, vilka insatser de har gjort och vad det har lett till för resultat och effekter. Vi avslutar varje projektbeskrivning med vilka framgångsfaktorer och utmaningar som projektet upplever att de haft under projekttiden.

Projekt Norma – se kompetensen

- **Projektägare:** Region Gotland, 2018-11--2021-10
- **Geografi:** Gotland
- **Prioriteringsområde:** PO1.1
- **Budget och hur mycket från ESF-rådet:** 7,3 milj kr varav 100% var finansierat från ESF.

Mål: Att skapa förutsättningar för en mer inkluderande organisationskultur som skulle leda till en bredare rekryteringsbas, där allas kompetens som finns blir nyttjad. Syftet är att nå fram till strukturer, attityder och kunskap kring rekrytering.

Målgrupp: Chefer och HR-chefer hos tio samverkande arbetsgivare.

Insats: Projektet har tagit fram en modell – SAK Se Allmän Kompetens – där chefer och medarbetare sorterat och kategoriserat arbetsuppgifter på en arbetsplats för att identifiera arbetsuppgifter som behöver göras, men som inte en specifik medarbetare behöver göra. Till exempel behöver det inte vara chauffören som tankar och tvättar lastbilen, utan en person som arbetstränar kan göra det i stället.

Resultat och effekt: Genom denna sortering och kategorisering av arbetsuppgifter har nya tjänster skapats och personer som står längre från arbetsmarknaden har fått jobb. Projektledaren beskriver att metoden har blivit en succé till exempel inom barnomsorgen där det är svårt att få tag på förskollärare. En effekt av projektet är en fortsatt satsning på chefer inom Region Gotland, där SAK-metoden ska finnas med i Region Gotlands kvalitetshandbok för att underlätta matchning vid rekrytering. Det är ett långsiktigt arbete att förändra i organisationskulturen och skapa förutsättningar för att kompetensförsörjningen är inkluderande och skapar mångfald. Totalt ingick 263 personer i projektet Norma.

Framgångsfaktor: Det finns ett reellt behov, projektet har arbetat agilt och att det finns en bred politisk förankring. Anställda personer i organisationen som arbetade 20-50 procent i projektet och som nu är tillbaka helt i sina verksamheter och använder SAK-metoden där.

Utmaning: Pandemin har gjorde att framförallt chefer inom Region Gotland inte hade tid att fokusera på utveckling. Det har varit olika företagskulturer, där inställningen har varit allt från "bara du vill jobba är du välkommen hit" till "Oj, va jobbigt. Hur mycket extrastöd behöver vi då?".

Projekt Kompetensutveckling 360 grader

- **Projektägare:** Träcentrum, samt kommunerna Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda, 2020-08--2022-12
- **Geografi:** Jönköping
- **Prioriteringsområde:** PO2:3
- **Budget och hur mycket från ESF-rådet:** 28,6 milj kr varav 13,2 milj kr i EU-medel

Mål: Att tillföra ny personal till träindustrin genom att se hela människan och människans behov. Enbart språk och yrkeskunskaper inte räcker, utan personerna behöver en social och kulturell coaching, samt yrkeslivskunskap för att förstå den svenska arbetsmarknaden.

Målgrupp: Arbetslösa utrikesfödda kvinnor och män som är motiverade att vara med i projektet och företag som har behov av nya, kompetenta medarbetare.

Insats: Modellen hade testats i en kommun tidigare och skulle nu införas i ett större koncept i fler kommuner. Insatserna har utgjorts av samordning av språkinsatser och yrkesutbildning i 20 - 40 veckor. Projektet skulle också ge en ökad förståelse för kultur, svensk arbetsmarknad och kännedom om svensk industri. Som ett led i arbetet fick deltagarna träffa företag, i vissa fall i form av arbetsplatsförlagt lärande (APL), för att få den upplevda erfarenheten och vara en del i företagets sammanhang. Ett exempel på kulturell skillnad är att i Sverige så går vi till arbetsledaren och får en ny arbetsuppgift när vi är klara, medan man i andra länder arbetar mer med beting och går hem när man är klar med sin arbetsuppgift.

Resultat och effekt: I Eksjö kommun har till exempel fem hushåll blivit självförsörjande till följd av att någon i familjen har fått en anställning, vilket innebär mer än att de inte längre behöver försörjningsstöd. Familjerna är också självförsörjande och kan förmedla en bild till sina barn att man jobbar, vilket påverkar integration i positiv bemärkelse. Projektet pågår fortfarande, men hittills har 56 individer fullföljt sitt deltagande i projektet, varav 47 av dessa har fått jobb.

Framgångsfaktor: De yrkeslärare som arbetat med deltagarna som förutom undervisningen också fikade och åt lunch tillsammans med deltagarna, har bidragit till att skapa en trygg miljö och stärkt deltagarnas självförtroende. Den sociala och kulturella coachen som kunde förklara för deltagarna hur det fungerar i Sverige och för företagen att "ni sa det här och deltagarna tolkade det på det här sättet" har också varit en viktig del i framgången. En annan faktor är även att deltagare från tidigare projekt blivit handledare till nya personer.

Utmaning: De deltagande kommunerna har haft olika arbetsätt och det tog tid att skapa ett gott samarbete mellan projektet, Arbetsförmedlingen och kommunerna. En orsak till det anses vara att Arbetsförmedlingen och kommunerna inte pratat ihop sig om samma målgrupp. Ytterligare en utmaning har varit den distansundervisning som skett på grund av pandemin, då man exempelvis missar kroppsspråk i kommunikationen.

Projekt Ljungnäs villan

Projektägare: Kalmar kommun som övertog från DEL-TA produktion AB, 2016-02–2019-01

Geografi: Kalmar

Prioriteringsområde: PO2:3

Budget och hur mycket från ESF-rådet: 13,9 milj kr varav 9,3milj kr i EU-medel

Mål: Att utveckla en metod för arbetsprövning och kompetensutveckling i en miljö för service och tjänsteproduktion för att målgruppen ska komma i arbete, utbildning eller närmare arbetsmarknaden.

Målgrupp: Nyanlända, utrikesfödda, långtidsarbetslösa kvinnor och män.

Insats: Deltagare har rekryterats till praktik på Ljungnäs villan, som var en nedgången villa i kommunens ägo som tidigare använts till sommarkollo. Där fick deltagarna arbeta med "riktiga" arbetsuppgifter, såsom att renovera in- och utvändigt, sköta om trädgården och odlingar, öppna ett café och jobba i kök och genom praktiskt arbete öva svenska och få praktik. Deltagarna fick pröva på de olika arbetsområdena för att sedan få hjälp till att matchas till arbetsmarknaden. Totalt var deltagarna på Ljungnäs villan i sex månader.

Resultat och effekt: Inledningsvis var det svårt att rekrytera deltagare, men efter en tid tog kommunen över projektägarskapet och då blev samverkan med kommunens förvaltningar såsom Invandrarservice och Socialförvaltningen lättare och även bättre samverkan med Arbetsförmedlingen. Samverkan gjorde att alla som berördes samlades och pratade om vilka personer som hade behov av projektet och var möjliga deltagare. Kommentarer från deltagarna var att de kände en trygghet, ingick i ett sammanhang och att de fick en ökad självkänsla. Intentionen var att metoden som använts på Ljungnäs villan skulle integreras i Invandrarservice verksamhet, men på grund av att bemanningen av villan upplevdes vara för resurskrävande för en extern enhet i kommunen, så lades verksamheten ner. Totalt ingick 111 personer i projektet.

Framgångsfaktor: Det var en tydlighet att i Ljungnäs villan var det talade språket svenska. Alla deltagare arbetade också nära sina handledare, vilket gjorde att handledarna kunde fånga upp frågor och otydligheter direkt.

Utmaning: Ambitionen att arbeta med svenskundervisning blev för utmanande då ingen av projektmedarbetarna var pedagoger. Språkförbistringarna kunde ibland också uppkomma och fakta att vissa deltagare var analfabeter, gjorde att det var svårt för dem att komma in på till exempel kockutbildning eller trädgårdsutbildning. En utmaning var att integrera metoden i kommunens ordinarie verksamhet.

Projekt *Kompetens i Kronoberg*

- **Projektägare:** Region Kronoberg, plus alla åtta kommuner i Kronoberg, 2017-11–2020-01
- **Geografi:** Kronoberg
- **Prioriteringsområde:** PO1:1
- **Budget och hur mycket från ESF-rådet:** 4,9 milj kr varav 3,7 milj kr i ESF-medel

Mål: Att stödja företag att tänka mer strategiskt kring kompetensförsörjning, samt att medarbetare på olika nivåer höjer sin kompetensnivå.

Målgrupp: Små och medelstora företag framför allt inom tillverkningsindustrin i Kronobergs län.

Insats: En metod för kompetenskartläggning togs fram, vilken utgjorde grunden till de utbildningspaket som togs fram. Det fanns ett stort utbud av kurser och varje företag fick välja utifrån behov. Projektet hade en nära dialog med utbildningssamordnarna för att hela tiden styra utbudet och skapa utbildningar utifrån deltagarnas behov. Utbildningarna kunde gälla allt från ledarskap och employer branding till programmering och CAD-CAM.

Resultat och effekt: Utbildningarna genomfördes i grupper av företag, där vissa triader fortfarande är aktiva. Projektet tog fram en app med en plattform för en digital kompetensmäklare. Appen finns fortfarande kvar och drivs idag av Business Region Kronoberg. I en utvärdering projektet gjorde bedömde 86 procent att utbildningen var relevant för deras jobb och att 59 procent svarade att utbildningen ökade deras möjligheter att erhålla mer kvalificerade arbetsuppgifter i framtiden. Totalt deltog mer än 400 unika deltagare i projektet.

Framgångsfaktor: I det förberedandet arbetet fick företagen i enkäter och intervjuer beskriva sitt behov. Upplägget skapade samverkan över gränserna i kommunerna och mellan olika företag som fortfarande lever kvar.

Utmaning: Det administrativa kring tidsrapportering ansågs tagit för mycket tid för projektet.

LÄRDOMAR

Utifrån resultatet finns ett antal lärdomar att dra inför kommande programperiod. I intervjuerna har vi frågat efter vad de såsom regionalt utvecklingsansvariga, projektledare för regionala utvecklingsprojekt, eller regionalt ansvariga för de förvaltande myndigheterna reflekterar över.

Flera tar upp relationen mellan presumtiva projektägare identifierar ett behov jämfört med att utgå från de regionala utvecklingsstrategier som finns för att identifiera möjliga projektidéer. Hur får Småland och Öarna den bästa kombinationen av behov som identifieras som potentiella projektidéer av projektägare i deras kontakt med företag eller individer (bottom-up) jämfört med projektidéer där regionen har identifierat ett behov av insats som någon annan projektägare skulle behöva genomföra (top-down)? En projektledare efterfrågar att en tydlighet och ansvarstagande av regionerna i denna fråga. Att projektägarna är utförare för att uppfylla de regionala utvecklingsstrategierna, men att regionerna behöver ta ett helhetsgrepp och huvudansvar.

"Låt oss vara bra på det som vi är bra och bli starka inom det. Lita på att vi gör det och följ upp så vi gör enligt alla strategier." (Projektledare)

En annan lärdom är att projektets finansierare behöver vara noga med vem som utför projekten, både som projektägare och som projektledare. Det är höga krav på båda rollerna och båda roller behöver ha målgruppens mandat och att det finns ett behov och beställning av de som berörs av projektet.

Det är även flera som tar upp behovet av forum för samtal kring den regionala utvecklingen. Kronoberg har till exempel tematiska nätverk där Region Kronoberg berättar om finansiering och hur den kopplar till den regionala utvecklingsstrategin, de här insatserna är på gång eller de här utlysningarna är på gång. Gotland har projektfrukostar för att skapa utrymme för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan projekten.

Sammanfattningsvis tas följande upp som viktigt att behålla inför kommande programperiod:

- Det goda samarbetet mellan regionerna, mellan regionerna och de förvaltande myndigheterna och mellan dessa aktörer och projektägare och projekt. Detta behöver utvecklas till att arbeta än mer tillsammans, till exempel genom att ha gemensamma informationsmöten eller arbeta mer digitalt för att nå nya aktörer.
- Att vårda de aktörer som är projektägare idag. Det finns ett ömsesidigt förhållande, där projektägarna vill driva projekt för de ser att de gör nytta och bidrar till utveckling, men det behöver underlättas administrativt.
- Stödja aktörer att ha mer projekt ihop och även till att samarbeta och genomföra insatser utanför länen. Till exempel så ingår Region Kronoberg i samma område som Skåne i Arbetsförmedlingens geografiska indelning. I andra sammanhang ingår de i samma geografiska område som Blekinge eller Halland.
- Fortsätta med nätverk och gränsöverskridande arbete. Det har varit en bra samarbetsstruktur när tagit fram programperioden – viktigt att behålla den. Att vi sitter på samma sida. Systemet är beroende av att det finns aktörer som vill göra projekt.
- ESF-rådet ska fortsätta sina förenklingsåtgärder så att det blir mindre administration och sparar tid både för projekten och för dem som finansierar. Det har gjorts genom att bli mer digitala och genom att standardisera.

Förändra inför kommande period:

- Administrationen, att den kan förenklas och göras mer flexibel och mer lika mellan olika finansierare. Det finns ett antal förbättringsområden där finansierare genom att ha projektägaren i fokus, kan förenkla för de som söker pengar. Det gäller till exempel lika rapporteringar, kortare ledtider, att inte behöva upprepa samma information hos olika aktörer, samt att ha gemensamma möten där finansierarna tar ansvar för att boka gemensamma möten för att spara tid för projektsökanden.

- Att arbeta mer aktivt för att få in nya aktörer som projektägare, även utanför regionen. Flera nämner att det finns en projektrötthet i programområdet och i kommande period är det ett breddat område inom den gröna givna där det behövs nya aktörer. Ett sätt kan till exempel vara att ha en projektintroduktion för kommuner eller andra aktörer för att sänka tröskeln till att driva projekt, då flera lever i tron att det är krångligt.
- ESF-rådet tar upp att de behöver bli mer förutsägbara, för att det ska bli lättare att planera och driva ESF-projekt. Det kan till exempel röra att ha mer förutsägbara perioder då utlysningar sker, samt samma grad av finansiering under hela programperioden.

SAMMANFATTANDE SLUTSATSER

Vi avslutar med att presentera våra sammanfattande slutsatser av analysen av projekt inom ERUF respektive ESF från programperioden 2014–2020 i Småland och Öarna. En övergripande slutsats är att de projekt som genomförs under programperioden har bidragit till att flytta fram positionerna för regionerna utifrån de behov som framkommit i regionernas regionala utvecklingsstrategier.

Tillsammans

Utmaningarna i regional utveckling är stora och så komplexa som ingen aktör kan lösa själv under en treårig projektperiod. Och de regionala utvecklingsstrategierna förblir bara strategier om ingen aktör omsätter strategierna i operativ handling. Flera av de intervjuade pratar om projektrötthet, men vi ser exempel på projekt som vi intervjuat i denna studie att det finns många metoder, verktyg och processer som arbetats fram som bidrar till att lösa utmaningarna i strategierna. Därför är det viktigt att motivera och inspirera varandra till att tillsammans mobilisera kring de möjligheter som ERUF och ESF ger. Flera lyfter vikten av att fortsätta och utöka nätverk och möjligheter till att träffas och utbyta erfarenheter projektägare och projektledare emellan. Tillvara ta den kompetens och erfarenhet som finns hos de förvaltande myndigheterna som har mött många olika projekt och känner till möjliga problem eller fallgropar för att förmedla till nya projektägare eller projektledare.

Aktivt ägandeskap

När vi på Attityd utvärderar regionala utvecklingsprojekt utgår vi oftast från den utvärderingsteori som Svensson och Brulin¹ arbetat fram. Den bygger på tre projektfaktorer som tillsammans skapar förutsättningar för en hållbar utveckling av projekt, vilket i sin tur är en förutsättning för långsiktiga projekteffekter. Det är att projekten arbetar med utvecklingsinriktat lärande, samverkan för utveckling och gemensam kunskapsbildning, samt aktivt ägandeskap. Just det aktiva ägandeskapet ser vi som extra viktigt för att nå långsiktighet som går bortom projektets avslut. Här ser vi en skillnad mellan projekt som finansieras av ERUF respektive ESF. I statistiken ser vi att för ERUF är den vanligaste projektägaren en regionalt utvecklingsansvarig, medan det för ESF är kommuner som är den vanligaste projektägaren. Kommunerna har vanligtvis en ordinarie verksamhet som projektets resultat kan implementeras i, jämfört med regioner där resultatet oftast inte ska implementeras i regionens egen verksamhet utan hos andra aktörer. Detta tillsammans med att Tillväxtverket ser sina medel som startgas för projektidéer som ska kunna drivas vidare utan ERUF-medel efter två projektperioder. Hur kan Tillväxtverket och regionerna stödja projektägare att hitta lösningar för finansiering efter ett fortsättningsprojekt? Vilka alternativ till finansiering finns?

Underlätta administrationen

Något som varit återkommande under intervjuerna såväl hos finansierare som projektledare är den administration som det innebär att driva regionala utvecklingsprojekt med EU-medel. Det finns ett regelverk att förhålla sig till, men det framkommer att även om det finns ett påbörjat arbete med att digitalisera och förenkla, så finns det mycket kvar att arbeta med för att underlätta för båda parter i denna fråga. Som vi har förstått det utifrån intervjuerna så pågår det ett förenklingsarbete, men vi vill ändå göra ett medskick i att arbeta med användarinvolvering i detta arbete för att se fler perspektiv än enbart finansierarens bild.

¹ Brulin, G., Svensson, L. (2011). Att äga, styra och utvärdera stora projekt. Lund: Studentlitteratur AB

CARIN GRÄÄS

Projektledare

054-777 06 02

carin@attitydikarlstad.se

attitydikarlstad.se

LYNN DREIERBAKKEN

Projektmedarbetare

054-777 06 04

lynn@attitydikarlstad.se

attitydikarlstad.se